

Màrtirs: quatre punts de reflexió

Ds, 12/10/2013 per Lluís Serra

[Gerasa](#)

Publico aquí l'epíleg del meu llibre: "El coratge de la fe. Comunitats maristes en temps convulsos (1936-1939)", que narra la mort de 68 màrtirs (66 germans maristes i dos laics), que integra el grup dels 522 màrtirs beatificats a Tarragona.

Aquests esdeveniments, relatats al fil de la història, susciten sentiments profunds de tristesa, indignació, admiració... És impossible quedar-se indiferent. Però al mateix temps conviden al silenci, a la meditació i a la pregària. La meua reflexió final, oberta a totes les víctimes sense distinció, es focalitza sobre els màrtirs i es concentra en quatre punts.

1. Com explicar-se el comportament dels botxins? Com podien disparar contra persones indefenses? Com podien torturar els presoners? D'on sorgia aquest odi a la fe, com afirma la Positio? Pensar que eren uns monstres no resol el problema. En el dia a dia, potser eren homes normals, com qualsevol de nosaltres. Hannah Arendt es va plantejar aquest interrogant quan va assistir al procés Eichmann. Ella va parlar de la banalitat del mal i de l'absència de pensament. L'argument esgrimit per Arendt, amb indubtables arrels socràtiques, posseeix avui tota l'actualitat. Si hi ha consciència, no es pot actuar d'aquesta manera. L'exercici del pensament desemmascara la monstruositat del mal. Gurdjieff va abordar en diverses ocasions el tema de la guerra. Creia que era possible aturar-la. Per a això, "n'hi hauria prou que la gent es despertés. Sembla una cosa senzilla. No obstant això, és el més difícil que hi pot haver perquè és un son induït i mantingut per la totalitat de la vida circumdant, per totes les condicions de l'ambient". Consciència i pensament són les claus, però potser no sempre són suficients per explicar-ho.

2. De víctimes, en una guerra civil, n'hi ha als dos bàndols. En el cas dels germans maristes, què els va moure a mantenir els seus compromisos? Per què no van cedir a les propostes de renunciar a les seves conviccions religioses i es van mantenir fermes en la fe? N'hi havia molts que eren persones normals i corrents. Amb els seus desitjos, il·lusions i projectes. Amb els seus defectes, limitacions i errades. N'hi havia alguns que eren extraordinaris. No obstant això, els uns i els altres, d'on van treure l'empenta i la valentia per afrontar l'abús d'una persecució a mort pel fet de ser religiosos? Com van viure la seva missió per no voler renunciar-hi? Què van trobar en la seva comunitat per entregar-s'hi fins al final? No hi trobo cap altra explicació que la fe en Déu, el motor de la seva vida. Qui és a la vora de la mort, s'agafa al que és essencial. Sap valorar les coses en la justa mesura. Sören Kierkegaard havia escrit: "Només la fe proporciona a l'home el valor i l'audàcia necessaris per mirar de fit a fit la mort i la bogeria, per no inclinar-se, impotent, al seu davant". La seva prioritat era clara: "Què en treu l'home de guanyar tot el món si perd la vida?" (Mc 8,36).

3. Un gran compromís que es desprèn d'aquesta vivència històrica es refereix a l'educació. N'hi ha prou de recordar la conferència "L'educació després d'Auschwitz", pronunciada per Theodor W. Adorno el 18 d'abril de 1966 a la ràdio de Hesse: "L'exigència que Auschwitz no es repeteixi és la primera de totes en l'educació. Fins a tal punt en precedeix qualsevol altra que no crec que calgui ni que pugui fonamentar-la. No arribo a entendre que se li hagi dedicat tan poca

atenció fins avui. Fonamentar-la tindria quelcom de monstruós davant de la monstruositat del que succeeix”. Educar implica ensenyar la història de manera que se n’afavoreixi la comprensió. Educar és despertar les persones en els valors de la veritat, de la reconciliació, del perdó, d’acceptació de la diversitat, del respecte, de la convivència, del diàleg, de l’empatia, de l’espiritualitat... El currículum educatiu es concentra en excés sobre els aprenentatges i sobre continguts acadèmics d’interès, però no baixa a les profunditats del cor humà. Com ha de ser l’educació a Espanya perquè no es repeteixi la història i s’afavoreixi la comprensió? Queda tant per fer!

4. Per què tantes persones que viuen a fons la seva vida cristiana acaben sent màrtirs? Com explicar-ho? Fa quasi 80 anys, milers de persones en la guerra civil van patir el martiri, com els va succeir a aquests 68 maristes. Però, què passa avui? Andrea Riccardi, escriu: “La realitat del martiri al segle XXI és la d’uns cristians que no són agredits per la màquina dels règims totalitaris, sinó per la violència dels seus conciutadans. Molts religiosos i religioses no s’han volgut protegir, sinó que han continuat vivint entre la gent indefensa, treballant en la terra assolada per la barbàrie”. La ideologia imperant es posa una bena als ulls i silencia la realitat de tantes morts. La llibertat religiosa continua sent un dret que no ha assolit un desenvolupament raonable. Potser la resposta última està en les paraules de Jesús: “Aneu: jo us envio com anyells enmig de llops” (Lc 10,3). La persecució fa mal, però el profeta Isaïes afirma: “Com una mare consola el seu fill, jo també us consolaré” (Is 66,13). El reconeixement eclesial dels beats compleix la promesa del Senyor: “reviuran com l’herba els vostres ossos” (Is 66,14).

Qui viu amb amor el coratge de la fe, com els nostres màrtirs, escolta l’anunci de Crist: “alegreu-vos perquè els vostres noms estan inscrits en el cel” (Lc 10,20).